Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CENTS

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., TUESDAY, FEBRUARY 3, 1920. ЧИСЛО 15. — VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., ВІВТОРОК, 3-го ЛЮТОГО 1920. No. 15.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

УКРАЇНЦІ ЗДОБУЛИ ОДЕСУ.

Генерал Павленко заводить у тім чорноморськім порті лад і порядок.

ВІДЕНЬ, 29. січня. — Українське пресове бюро сповіщає, що українські війська під командою генерала Павленка здобули Одесу.

Комітетови, зложеному з Українців, Росіян і Жидів, удалося завести лад та поправити апровізацію міста й адміністрацію його справ.

Англійці не вірять у здобуття Одеси Українцями.

ЛОНДОН, 31. січня. — Тутешні урядові круги не вірять одержаній вчера вістці з Відня, що українські большевики(?!) здобули Одесу, і думають, що ся вістка є неправдива. Урядова дипльоматична депеша з Одеси, датована 29. січня, вказує, що большевики будуть ізоборені в Одесі в протягу 7 до 10 днів, судячи після степени їх наступу. Тимчасом генерал Шілінг, командант Одеси, старається усильно о вивезенє з міста 30.000 цивільного населення, але не міг дістати достаточних перевозових середників.

Депеша полишила вражіннє, що пляни генерала щодо оборони міста, про які він повідомляв яких десять днів тому, не мають корисного вигляду.

Ще одна вістка про здобуттє Українцями Одеси.

ЛОНДОН, 1. лютого. — Віденська депеша до Ексчендж Телеграф Компани, датована в пятницю, каже, що українська преса подає, що Одесу і порт зького міста здобули українські правильні війська, скріплені неправильними військами Херсонщини.

Була завзята битва з військами генерала Денікіна, з яких переважну частину взято в полон, а останки недобитків перейшли на румунську територію, де їх розоружено.

Потвердженнє вістки про занятте Одеси Українцями.

(Телеграма Приятелів України).

ВАШИНГТОН, 1. лютого. — Одержана Українською Місією каблеграма потверджує заняттє Одеси українськими військами під командою генерала Омеляновича Павленка. Особливо відзначились атаман Удовиченко та частини другого і третого галицького українського корпусу. Одесу адмініструє комітет, зложений з Українців, Росіян і Жидів. В місті панує лад і поправило ся значно апровізаційне становище.

Становище російських большевиків супроти України.

(Телеграма Приятелів України).

ВАШИНГТОН, 1. лютого. — Каблеграма до Української Місії, основана на вістці зі Львова, каже, що Троцький прибув до Києва зараз по занятті міста большевиками. Троцький повідомив працюючі кляси, що російсько-савєтські війська остануться на Україні лиш доти, доки буде тривати війна з Денікіном. Він порадив працюючим клясам зорганізуватися на військовий лад і заповів, що небавом буде визначена погранична лінія між Україною і савєтською Росією.

Переговори Поляків з українським правительством.

БЕРЛІН, 31. січня. — Джордж Вітте, кореспондент часописий „Ню Йорк Глоб" і „Шікаго Дейли Нюс" мав розмову з одним членом польської місії в Берліні, який сказав, що у Варшаві теперішне положенє вважають дуже серіозним. Поляки — говорив член польської місії — бються не з большевиками, але з цілою Росією, бо Троцький хоче відбудовання російської імперії в давних границях таксамо, як Сазанов (Денікін, Чайковський і Савінков).

„Під пору — говорив дальше згаданий Поляк — ми ведемо переговори з українським правительством, аби заключити мілітарний союз з сею республикою. Наші війська, під начальною командою генерала Пілсудского, займають довгий фронт, який простягається від Марієнбурга в провінції Лівонія, вздовж Двини, через Польщу і через українську територію аж до румунської границі. Сей фронт ми зможемо оборонити при помочи Латишів, з котрих також стараємося зискати військову поміч, і з фінансовою підмогою антанти."

Згаданий член польської місії заявив між иншим і те, що Поляки не можуть розпочати наступу на большевиків, бо для Денікіна і Юденича навчила їх бути осторожними.

Засуд смерти на убийників українських офіцирів.

БУДАПЕШТ, 29. січня. — Вчера рано покарано смертию трох комуністів, котрі доповняють число страчених до нинішного дня до 27. Всі три мали правильну судову розправу, на якій виказано, що вони були винні злочину морду. Два з них, Перговіч і Теребо, що були „червоними" сторожами, виконали наказ Беді Куна і застрілили українських офіцирів, обрабувавши їх з великої суми золота. Після того вони вкинули тіла помордованих до Дунаю. Ті офіцири були під замітом ширення антибольшевицької пропаганди.

Третим страченим чоловіком був Владислав Самуелі, один з трох богатих братів, котрі були в зносинах з комуністами. Оба його брати поповнили самовбийство.

Владислав має за собою незвичайну історію. Яко судія він держав заєдно на зелізничій стації експресовий поїзд з трох возів і при відповідній нагоді їздив по цілій Угорщині, видаючи смертні засуди на противників большевиків. Пому закидувано 42 незаконних засудів смерти, але дійсне число страчених ним людий не буде ніколи відоме.

М. Стечишин директором пресового бюра при українській місії.

ОЛИФАНТ, Пенсильванія, 30. січня. — Тутешна „Правда" доносить, що Мирослав Стечишин, редактор скрентонської „Народної Волі", уступає зі свого становища з днем 1-го лютого і їде до Вашингтону, де має приняти місце в пресовім бюрі української місії. Його місце в „Народній Волі" має заняти покищо Дамян Борисюк, теперішний спізредактор.

НОВА ЛІҐА.

(Спеціяльна кореспонденція до „Свободи").

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 14. січня. — В четвер (8 січня) вечером в готелі „Метрополь" засновано нову лігу. Завдяки ініціятиві кількох женевських громадян скликало зборі, щоби занятися долею російських інородців. Запрошено п. професора Евгена Піттарда взяти на себе головуваннє. В числі присутних були: п. П. Пікте, який прибув яко звичайний громадянин, а не в характері президента Великої Ради, п. П. Морід, Мільо, Едвард і Рене Клярапед, Дж. Герон, П. Ге і инші. Е. Піттар згадав про симпатію, з якою відносяться богато наших співгромадян супроти російських інородців, котрі бажають чи то утримати свою незалежність, чи то добитися її. Він вказав на те, що світ скорше богато на тім, коли позволить творитися новим державам, які жити-муть своїм життєм та працювати-муть з далеко більшою енергією, бо не будуть на далі поневолені. Навіть з фінансової точки погляду вірителі бувшої Росії не понесуть ніякої шкоди через таку розвязку, бо всі ті держави годяться платити свою частину російського довгу.

Інородці, дізнаючи, щоби мати більше сил, гуртуються і хотять іти згідно. Доказом сього є заяви, зроблені на сім зібранню п. М. Грушевським, бувшим президентом українського парляменту, і п. Коваленком, обох делегатів Комітету Незалежної України; п. Жоржоліані і п. Шавішвілі в імени Грузії; п. Ісакіяном і Мікаеліаном в імени Вірменії; п. Сея в імени Латвії; п. Шаміль-Шавлі в імени Північного Кавказу та листовно пп. Магерамовом і Аматалібековом в імени Азербейджану.

Всіх тіх заяв слухано з заняттєм; більшій їх частині, як пп. Грушевського, Ісакіяна і Жоржоліані, товаришили дуже інтересні пояснення, які торкалися історії відносних країв.

Зборі віднеслися прихильно до справи тих ріжних країв і до заснованя згаданої Ліґи, якої підставу негайно намічено під назвою „Ліґа для незалежности нових республик, які повстали на території бувшої Росії". Після довгої дискусії принято провізоричний статут, а його дефінітивну редакцію поручено п. проф. П. Моріо. Місцем осідку Ліґи, до якої входити можуть російські інородці тільки яко пасивні члени, буде Женева; метою — признаннє незалежности тих народів, а средствами — організація відчитів, видаваннє періодичних публікацій, вистави, анкети і т. и. Вибрано провізоричний комітет, якому поручено представити статут, намітити дефінітивний Комітет та підготовити перші манифестації істнованя Ліґи.

Звістки про се подали газети „Журналь де Женев", „Ля Свіс" і инші.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

КЕРЕНСЬКИЙ ВІРИТЬ В ПОБІДУ НАД БОЛЬШЕВИКАМИ.

Радить, аби антанта не мішалась до Росії.

МАНЧЕСТЕР, Англія, 31. січня. — В розмові з кореспондентом тутешної газети „Манчестер Гардіян", Олександер Керенський, бувший премієр Росії, заявив, що він і його приятелі не запрестануть провадити боротьби против большевиків в імя демократії. Керенський певний своєї побіди над большевиками, але тоді, коли антанта не буде мішатися до внутрішних справ Росії. Він каже, що антанта через два роки грала ролю, яка вийшла тепер на користь большевикам.

Коли йому згадав кореспондент, що він сам колись похвалював інтервенцію антанти в Росії, Керенський признався до того, але сказав, що тоді були инші условя, а нині панують тепер. Тоді провадилася війна і колиб аліянти були послухали його просьби і вислали йому на поміч 100.000 війська з артилєрією і амуніцією, Керенський бувби всилі покинати большевиків.

Керенський каже, що від самого початку завішеня оружа він спротивлявся оружній інтервенції антанти в Росії. Він пригадав, що минувшого літа він вислав був до мирової конференції заклик, аби вона покінчила інтервенцію, бо вона лише скріпить большевизм. „Вони не послухали мене, і нині бачать результат".

Про блькаду Росії Керенський висловився, що вона є злочином, і заявив, що коли ії будеться продовжати, вона кине весь нарід в розпуку, а з того будуть страшні наслідки. Найлішою політикою після Керенського є відкликати сейчас блькаду, привернути вільні зносини Росії з цілим світом, а в той спосіб нарід буде міг довідатись щось більше про світ чим то, що подають йому большевицькі звідомлення.

Згода між кавказькими державами.

ВАШИНГТОН, 31. січня. — Три важні договори, які мають на меті усунути всякі причини конфліктів між трома кавказькими державами — Грузією, Азербайджаном і Вірменією — заключено і підписано представниками всіх трох держав, як се доносить з Парижа.

На основі першого договору, у всіх трох республиках має бути вільний зелізничий рух. Друга точка договору каже, що не повинно бути цлової тарифи між трома державами, а заграничні цла мають бути поділені по пропорціональній часті між всі три держави. Третя точка договору каже, що на случай яких непорозумінь між двома або трома згаданими республиками вони мають піддатися рішенню більших держав, коли не зможуть прийти до згоди самі між собою.

ШІНФЕЙНЕРИ ПРОТИ ПРАВИТЕЛЬСТВА АНГЛІЇ.

Вивісили республиканський прапор в столичнім місті.

ЛОНДОН, 30. січня. — Здобувши побіду при міських виборах в Ірляндії, шінфейнери починають робити ужиток зі своєї сили і виступають явно проти правительства Англії. Майже в кожній громаді в Ірляндії президентом громадської ради вибрано члена партії шінфейнерів, а в деяких великих містах на ратуши вивішено республиканський прапор Ірляндії. На ратуши в Дублині, столичнім місті Ірляндії, повіває республиканський прапор перед вікнами англійського губернатора. Громадська рада вибрала одноголосно радного Тому Келлія, шінфейнера, посадником Дубліна. Келли вже від двох місяців находиться в тюрмі в Англії.

ІТАЛІЙСЬКІ ЗЕЛІЗНИЧНИКИ ВИГРАЛИ СТРАЙК.

Одержали 8 годин праці.

РИМ, 30. січня. — На основі пляну, злагодженого і принятого премієром Нітті і міністром шляхів Де Віто, італійські зелізничники одержать 8 годин праці денно, а крім того пять членів їх союза будуть допущені яко директори в зелізничій комісії. Правительство згодилося приняти всіх страйкерів до праці, заплатити їм за страйкові дні, а також має побудувати доми для зелізничих робітників.

Араби протестують проти Жидів.

РИМ, 30. січня. — Папа Венедикт одержав меморандум від палестинських Арабів, в котрім вони протестують проти сіоністичної політики Великої Британії у Балфуровій заяві, що Палестина мусить бути для Жидів. Араби кажуть, що вони ніколи не дозволять Жидам взяти в посіданнє арабську землю.

ПОЛЬЩА ТВОРИТЬ СЕНАТ.

В сенаті будуть засідати представники провінцій, наукових інституцій і духовенства.

ВАРШАВА, 1. лютого. — Конституційна комісія парляменту постановила покликати до життя сенат, зложений з 70 членів, включно з представниками правительственних властий польських провінцій, з пятьох делєгатів католицького єпископату, трьох представників инших релігійних тіл, і з делєгатів наукових інституцій і університетів.

Мобілізація в Польщі.

ВАРШАВА, 30. січня. — Покликано під оруже польські військові кляси з 1900 і 1901 р.

РОСІЯ ГОДИТЬСЯ НА ТОРГОВЛЮ З АНТАНТОЮ.

Кооперативи будуть посередничити.

ПАРИЖ, 31. січня. — Директори Центрального Союза Російських Кооператив в Москві вислали приязну відповідь на пропозицію антанти, аби отворити торговельні зносини з Росією. Кооперативи перебрали на себе обовязок посередничити між антантою і російським народом.

Міллеран поконав опозиціонистів.

ПАРИЖ, 30. січня. — Правительство Міллерана одержало голос довіря, коли палата послів другим разом голосувала на домагання премієра. За правительством було 510 голосів, против правительства лише 70. Нюдни присутних послів не здержався від голосовання.

Відповідаючи на опозицію двох послів, премієр Міллеран сказав: „Коли палата думає, що я відкину службу людий, котрих я собі дібрав до помочи, то вона дуже помиляється і не знає мене. Палата мусить безусловно тепер сказати, чи правительство має довіря, аби можна забиратись до роботи".

Підчас першого голосовання 300 послів було здержалося від голосовання, а лише маленька більшість була удїлила правительству голос довіря, що однак рівналася недовірю. Деякі посли виступили проти Юлія Стеґа, міністра внутрішних справ, і зажадали його усуненя. Однак Міллеран відмовив жаданню і заявив, що радше сам уступить з цілим кабінетом, як має відсувати від правительства чоловіка, котрого він сам вибрав.

Французські посли хочуть більше платні.

ПАРИЖ, 25. січня. — У премієра Міллеранда явилась нині депутація від обох палат парляменту і зажадала підвишки платні для послів. Посли кажуть, що в теперішнім часі для них є дуже тяжко повизати „оба кінці". Премієр відповів, що справу се предложить на слідуючій зборах ради міністрів.

Після французького парляменту побирають тепер 15.000 франків річно. Вони домагають 25.000 або 30.000 франків.

Французькі міністри побирають 60.000 франків річно, премієр 70.000 франків, а президенти обох палат парляменту по 72.000 франків.

Референдум над удержавленнєм копалень.

ЛОНДОН, 31. січня. — Премієр Ллойд Джордж носиться з гадкою запроектувати углекопам, аби 20.000.000 виборців Великої Британії порішили питаннє удержавлення копалень угля. (Англійські углекопи жадають рішучо, щоби копальні перейшли на власність держави і під контролю правительства).

Польща годиться на відданнє Тешина в заміну за територіяльні концесії на сході.

ВАШІНГТОН, 30. січня. — Чехо-словацьке інформаційне бюро передає вістку з Праги, що Польща годиться віддати Чехо-Словаччині Тешин без плебісциту, а в заміну за се антанта дасть Польщі територіяльні концесії на сході.

Чехо-словацька армія буде всилі 150.000 жовнірів.

ПРАГА, 31. січня. — Чехословацьке правительство оповістило приняте закона про чехо-словацьку сухопутну армію в мирнім часі. Армія має складатися з 150.000 жовнірів, 8.090 офіцирів і 141.010 протчих.

У своїй заяві правительство каже, що заведенне примусової служби у війську в Чехо-Словаччині оказалося конечним з огляду на се, що одна четверта частина населения держави не є ческа, отже немає надії, аби в часі потреби вона хотіла послужити державі; значить, система добровільної міліції оказалася неможливою.

З другої знова сторони правительство заявляє, що примусова служба була ще й тому конечною, бо „мадярська небезпека" не проминула, а політичні відносини в сусідних державах також не свідчать про те, що можна спокійно ожидати будучности.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

РОСІЙСЬКА ПОЛІТИКА АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Нехай сам нарід рішає свою долю; але Злучені Держави не хочуть бачити роздробленої Росії.

ВАШІНГТОН, 30. січня. — Російська політика адміністрації, хоч ще стріне її много ріжних змін, є вже вичнена в головних зарисах. Дотеперішна політика мала много похибок і також нова, треба бути певним, не є такою, якою повинна бути. Але вона вже є готова і кажуть, що має великий вплив на публичну опінію і правительственну політику всіх инших інтересованих держав.

Коротко кажучи, правительство Злучених Держав стало тепер на становищи, що се є виключно інтерес народу Росії рішати питання своєї політичної будучности; що Росія в теперішнім часі не мусить бути роздроблювана, і що се лежить в інтересі світа, щоби велике російське торговельне і економічне життє як найскорше віднови лось.

Антанта тепер поповнила великий блуд, колиб не пійшла на стрічу домаганням большевиків, значить — колиб відмовилась вести з ними переговори. Така відмова зі сторони антанти скріпилаб лише становище большевиків в дома. Отже на стрічу большевицьким домаганням треба пійти больше вчасти. Се не означає, що західно-европейські держави мають заключити з большевиками мир, а лише тимсамим признати большевицьке правительство. Большевики не зможуть спротивлятись, коли антанта схоче вести з Росією торговлю без завішення оружа; бо тоді вони викликалиб проти себе міжнародне повстаннє.

Один американський політик, що брав діяльну участь в російських переговорах, каже, що тепер річчю антанти є змусити большевиків, аби вони згодились на торговлю за посередництвом кооператив.

ІМПЕРІЯЛІСТИЧНА ПОЛІТИКА ШКОДИТЬ ПОЛЬЩІ.

Палата послів не хоче уділити їй позички.

ВАШІНГТОН, 30. січня. — Комісія доріг і способів при низшій палаті парляменту згодилася прелімінарно, аби правительству дати дозвіл на уділенне 50,000,000 долярів позички на поміч Австрії, Вірменії і Угорщині. Се є знижена сума з пропонованої міністром фінансів позички на 125,000,000 долярів. Президент Вілсон домагався 150,000,000 долярів.

Демократичні члени комісії спротивилися однак такій позичці і запропонували найвисшу суму 50,000.000 долярів. З сеї суми малобся дати позичку на закупно поживи лише для Австрії, Вірменії і Угорщини, хоч міністер фінансів і президент домагались розділення позички між Австрію, Вірменію і Польщу. Польща мала одержати, після Вілсонового пляну, около 100,000,000 долярів, а після пляну міністра фінансів около 75,000,000 долярів. Комісія однак спротивилася, щоби Польщі дати позичку, а се тому, що Польща провадить імперіялістичну політику і її армія є більше чим 100 миль поза східними границями, Польщі визначеними мировою конференцією. Комісія є того погляду, що Польщі дасть позичку Англія і Франція, які попирають польську імперіялістичну політику.

Однак деякі члени комісії думають, що з суми 50,000,000 долярів Польща всетаки щось дістане. Потреба вимагає, аби Австрії позичити 30,000,000 дол., Угорщині 5,000,000 долярів, а Вірменії 1,500,000 долярів. Решту мало б одержати Польща.

100.000 франків нагороди за першу комунікацію з планетою.

ПАРИЖ, 1-го лютого. — Французька Академія Наук призначила 100.000 франків нагороди для чоловіка, що перший переведе комунікацію з которонебудь планетою і дістане відповідь.

Оголосивши нагороду, Академія дала сим доказ, що вона вірить в можливість комунікації з небесними тілами. В заяві Академії говориться, що планета Марс є достаточно відома для наукового світа.

ЛОНДОН, 1. лютого. — Професор Альберт Айнштайн, німецький астроном, заявив берлінському кореспондентови тутешної газети „Дейли Мейл", що він вірить в можливість комунікації між землею і небесними тілами. Після нього, комунікацію таку є найлекше перевести при помочи лучів електричного світла. Професор Айнштайн вірить також, що коли інтелігентні ества на инших планетах будуть старатись відповідати на знаки Землі, то вони певно будуть уживати також електричних лучів. А електричні лучі є найлекше контролювати.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

РІЧНИЙ ЗЇЗД У. Н. КОМІТЕТУ.

(Протокол з Річного Зїзду Українського Народнього Комітету в Злучених Державах, що відбувся в днях 15. і 16. січня с. р., в готелі Пенсилвенія в Ню Йорку).

Дня 5. січня с. р. Екзекутива У. Н. Комітету розіслала запрошення на Річний Зїзд У. Н. Комітету на 15. і 16 січня с. р. в Ню Йорку в готелі Пенсилвенія у виставовій галі ч. 3.

Програма зїзду була така:

1. Отворенне зїзду.
2. Звіт з діяльности У. Н. Комітету за минулий рік.
   а) Звіт голови.
   б) Звіт секретаря.
   в) Звіт касієра.
   г) Звіт директора Канцелярії У. Н. Комітету.
   д) Звіт директора Інформаційного Бюра У. Н. К. в Ню Йорку і Вашінґтоні.
3. Реферат про українську минулу і будучу політику.
4. Реферат про Народній Фонд.
5. Реферат про пресу.
6. Реферат про дальшу політичну і просьвітню діяльність У. Н. Комітету в Америці і в Европі.
7. Звіт про діяльність Ліґи Чотирох Народів.
8. Звіт Американсько-Українського Бюра.
9. Звіт друкарні У. Н. К.
10. Звіт про заходи У. Н. Комітету в справі ратункової акції для Галицької України.
11. Реферат про основанне Українського Ратункового Комітету в Злучених Державах.
12. Справа основання українського банку в Злучених Державах.

Внесення і запити.
Дискусія і постанови по поодиноких точках програми.

На річний Зїзд У. Н. К. прибули:

Члени Екзекутиви:

1. о. Петро Понятишин, Нюарк, Н. Дж.
2. Семен Ядловський, Джерзи Сіті, Н. Дж.
3. о. Микола Підгорецький, Ню Йорк, Н. Й.
4. Володимир Б. Лотоцький, Ню Йорк, Н. Й.
5. Кость Кирчів, Джерзи Сіті, Н. Дж.

Члени Ширшої Управи:

6. о. Володимир Сполітакевич, Шамокін, Па.
7. Теодор Григей, Філаделфія, Па.

Делеґати місцевих Українських Народніх Комітетів:

8. Дмитро Штогрин, Філаделфія, Па.
9. о. Антін Лотович, Алентавн, Па.
10. Захарко Гуцалюк, Алентавн, Па.
11. Теодор Судя, Ембридж, Па.
12. Теодор Голубенний, Бриджпорт, Па.
13. Анатоль Хращевський, Сентрелія, Па.
14. Онуфрій Шараварко, Гейзелтон, Па.
15. Іван Цибульський, Сейр, Па.
16. о. Володимир Держирука, Честер, Па.
17. о. Евстахій Сидоряк, Пітсбурґ, Па.
18. Григорій Шабатура, Пітсбурґ, Па.
19. о. Михайло Лисяк, Олифант, Па.
20. Михайло Душний, Олифант, Па.
21. Юрій Хиляк, Олифант, Па.
22. Йосиф Стець, Оборн, Н. Й.
23. Іван Соколовський, Бофало, Н. Й.
24. Дмитро Олінський, Фултон, Н. Й.
25. Яків Притика, Джемейка, Н. Й.
26. Іван Прихора, Порт Джервис, Н. Й.
27. Михайло Рудий, Рочестер, Н. Й.
28. Григорій Трач, Сиракюз, Н. Й.
29. Андрій Біндар, Трой, Н. Й.
30. о. Михайло Продан, Вотервлит, Н. Й.
31. о. Олександер Павляк, Йонкерс, Н. Й.
32. о. Володимир Лотович, Бруклин, Н. Й.
33. Володимир Яськевич, Бруклин, Н. Й.
34. Григорій Дідоха, Нюарк, Н. Дж.
35. Теодор Каськів, Нюарк, Н. Дж.
36. о. Александер Улицький, Джерзи Сіті, Н. Дж.
37. о. Лев Левицький, Пасейк, Н. Дж.
38. Володимир Венґринович, Бриджпорт, Конн.
39. о. Йосиф Пелехович, Ню Бритейн, Конн.
40. Михайло Лобаз, Торнерс Фолз, Масс.
41. Микола Моранець, Шікаґо, Ілл.
42. Василь Волянський, Клівленд, О.
43. о. Филимон Тарнавський, Клівленд, О.
44. о. Василь Стецюк, Янґставн, О.
45. Михайло Лотоцький, Дітройт, Міш.
46. о. Василь Турула, Вунсакет, Р. Ай.
47. о. Йосиф Бернацький, Кейзер, Па.

Представники українських громад і товариств:

48. Др. Семен Демидчук, Філаделфія, Па.
49. Роман Слободян, Філаделфія, Па.
50. Андрій Савка, Джерзи Сіті, Н. Дж.
51. Дмитро Андрейко, Джерзи Сіті, Н. Дж.
52. о. Стефан Ващишин, Ансонія, Конн.
53. Ірина Пелехович, Ню Бритейн, Конн.
54. Стефан Яґелло, Бруклин, Н. Й.
55. Михайло Зазуляк, Ню Йорк, Н. Й.
56. Іван Федун, Ню Йорк, Н. Й.
57. Михайло Сокальчук, Ню Йорк, Н. Й.
58. Йосиф Мулярчук, Ню Йорк, Н. Й.
59. Василь Лазута, Ню Йорк, Н. Й.
60. Іван Дацько, Ню Йорк, Н. Й.
61. Микола Величко, Ню Йорк, Н. Й.
62. Михайло Марків, Ню Йорк, Н. Й.
63. о. Василь Меренків, Пасейк, Н. Дж.

Канцелярія У. Н. Комітету:

64. Павло Вікул, Ню Йорк, Н. Й.
65. Микола Дячишин, Ню Йорк, Н. Й.
66. Іван Добрянський, Ню Йорк, Н. Й.

Пресове й інформаційне бюро У. Н. Комітету в Ню Йорку:

67. Мілтон Райт, Ню Йорк, Н. Й.
68. Юрій Андрейко, Ню Йорк, Н. Й.
69. Марґарета Ґотіє, Ню Йорк, Н. Й.

Пресове й інформаційне бюро У. Н. Комітету у Вашінґтоні:

70. Богдан Пелехович, Вашінґтон, Д. К.

Американсько-Українське Бюро в Ню Йорку:

71. Юліян Павчак, Ню Йорк, Н. Й.

Друкарня У. Н. Комітету:

72. Йосиф Косовий, Ню Йорк, Н. Й.

ДЕЛЕҐАТ КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ:

73. Стефан Фодчук, Вінніпеґ, Ман.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ЗЇЗДУ.

Перед полуднем.

Вже о годині 9-тій була на галі переважна часть висше згаданих учасників. В кілька хвиль пізнійше отворено засіданне. Наради отворив голова У. Н. К., **о. Петро Понятишин,** вказуючи на теперішне прикре положенне українського народу в Европі. „Грозить нам з одної сторони большевицьке і царське, а з другої сторони польське ярмо" — говорив бесідник. Нам треба зібрати свої сили, щоб ворогови завдати удар. Нині враз більшає з кождим днем і недалеко вже хвиля, коли український нарід стане вільним на власній землі. Потім предложив голова зібраним вибрати президію для ведення нарад зїзду.

По короткій процедурі вибрано предсідателем **д. Романа Слободяна,** з Філаделфії, Па., містопредсідателями: **д. Миколу Моранця** з Шікаго, Ілл., і **о. Володимира Лотовича** з Бруклина, Н. Й., секретарями **д. Юрія Хиляка** з Олифант, Па., і **Теодора Грицея** з Філаделфії, Па. Крім того покликано **д. Миколу Дячишина** і **д. Івана Добрянського,** яко канцелярійних секретарів до точного протоколовання ходу нарад зїзду. Вибір комісій оставлено на пізнійше, з огляду, що деякі делеґати не вспіли були ще прибути на ранішне засіданне.

Згідно з програмою голова Українського Народнього Комітету, **о. Петро Понятишин,** перший здав звіт про свою діяльність в минулому році.

Покищо обмежу свій звіт до заходів, які я самий чи з другими членами Екзекутиви поробив в українській справі у Вашінґтоні. Взагалі старався я інформувати американське правительство і впливових Американців про українську справу, про яку вони часто-густо не мали докладного понятя. Протягом року У. Н. Комітет висилав богато делеґацій до Вашінґтону для інформовання американських властий про українську справу, як також і для засягання інформацій. Згадаю про дві найважнійші делеґації. Перша, дня 2. грудня, 1918, коли то ми вручили на руки президента меморіял, в якім були висказані наші принципіяльні домагання, а який опісля розіслано з канцелярії до визначних одиниць усіх департаментів американського правительства і публичних інституцій. Другою була делеґація У. Н. К. у Вашінґтоні до державного секретаря Ленсінґа. Се було під той час, коли то Поляки робили заходи до забрання Галичини. Переконався я при тій нагоді, що тоді в американських урядових кругах опінія для України не була дуже прихильна. Про ту опінію можна коротко сказати в словах, що справа України буде порішена тоді, коли порішиться справа Росії. Се відноситься до всіх українських земель, а тимсамим і до Галичини. Коли знова недавно була делеґація У. Н. К. в державному департаменті у Вашінґтоні, дізналась вона, що справа Галичини дефінітивно ще не порішена. Тому У. Н. Комітет робив і робить заходи, аби як найсильнійше запротестувати проти польського замаху на наш край.

Кривди заподіяні Поляками нашому рідному краєви представлювано також перед католицькою єрархією у Вашінґтоні з протестом.

Була наша депутація також в Американському Червоному Хресті у Вашінґтоні. Там сказано нам, що доси ніяка санітарна поміч на Україні була неможлива, однак не є виключена на будуче. Також відносились ми до американських запомогових комітетів, між иншими до комісії Гувера, в якій сказано нам, що американські Українці повинні передівсім самі постаратись помогти своїм рідним в старому краю.

Для інформовання Американців, Канадійців і Анґлійців У. Н. Комітет видав брошуру в американській мові про насильства Поляків у Східній Галичині. Сі брошури канцелярія розіслала до американських, канадійських і анґлійських властий, до всіх сенаторів, конґресменів, до публичних інституцій та всіх визначнійших одиниць.

Недавно тому зарядив я по всіх церквах української дієцезії поминальне богослуженне за всіх Українців, що впали жертвою польської господарки в Галичині. Майже всі українські часописи про се писали, а також писало про се дуже много ґазет американських.

Крім того всякими иншими средствами і дорогами старався я разом з Екзекутивою Українського Народнього Комітету і визначними Українцями та Американцями провадити пропаґанду в нашій справі в Злучених Державах. Що праця приносить успіх, на те маємо богато доказів, а найкрасше свідчить се, що У. Н. Комітет і українська справа здобувають в американських урядових кругах і взагалі серед впливових Американців щораз більше щирих приятелів, що знають і розуміють українську справу та ставляться до неї прихильно. Нині знають вже нашу орґанізацію і тут і поза границями дуже добре і всюди вона має дуже добре імя. Однак праця пійшла би о много скорше і результати були би далеко більші, коли би ми не мали богато перешкод. Головна річ, аби пійти нам всім одною лавою. Наприклад тут, в Злучених Державах, ріжні українські боротьби тільки баламутять Американців, а тимсамим шкодять українській справі. Коли ріжні непокликані люди, не маючи за собою нікого, намагаються представляти, що вони мають загально-народні справи у своїх руках, то такою дорогою тільки підкопують серед Американців респект для справи України.

Згідно з програмою мала слідувати дискусія. **Др. Семен Демидчук** поставив внесенне, щоби дискусія відбулась загально над звітами всіх урядників, з тою тільки ріжницею, що осібно візьметься справи політичні, а осібно справи фінансові. Внесенне одноголосно принято.

Відтак **Володимир Б. Лотоцький** відчитав телеґраму, яку Пресове Бюро У. Н. К. зладило, а яка мала бути вислана до державного секретаря Ленсінґа, до британського премієра Ллойда Джорджа, до італійського премієра Нітті, і до секретаріяту Ліґи Народів. Зміст телеґрами принято, з поправками, і телеґрами вислано.

Телеґрама звучить:

New York City, January 15, 1920

Ukrainian National Committee of the United States representing seven hundred thousand Americans of Ukrainian origin in annual Convention assembled unanimously declares that Americans of Ukrainian origin stand for one united indivisible Ukrainian People's Republic comprising all Ukrainian ethnographic territories of former Russian and Austro-Hungarian Empires.

We denounce Polish mandate imposed on Ukrainian East Galicia by force and against express will of the people.

We denounce annexation of five purely Ukrainian western counties of East Galicia to Poland.

We declare that Ukrainian people will never recognize any foreign mandate over their country or any annexation of their territory and will struggle until they win full freedom of united indivisible Ukraine.

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE OF THE UNITED STATES:
Roman Slobodian, Chairman of the Convention;
Nicholas Moranets, Rev. Vladimir Lotovich, Vice-Chairmen;
George Chylak, Theodore Hritsey, Secretaries.
30 East Seventh Street, New York City.

По українськи:

Ню Йорк, дня 15. січня, 1920

Український Народній Комітет в Злучених Державах, який заступає 700.000 американських Українців, зібраний на Річному Зїзді, однодушно заявляє, що американські Українці стоять за одною, зединеною і неподільною Українською Народньою Републикою, що обіймає всі українські етноґрафічні території бувшої російської та австро-угорської імперії.

Ми осуджуємо польський мандат, наложений на українську Східню Галичину силою і проти виразної волі народу. Ми осуджуємо також забір (анексію) пяти корінно українських західних повітів Східньої Галичини до Польщі.

Ми заявляємо, що український нарід ніколи не признає жадного чужинецького мандату над своїм краєм, ані жадного забору їх землі, а буде боротись, поки не здобує повної свободи для зединеної і неподільної України.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ КОМІТЕТ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:
Роман Слободян, голова Зїзду;
Микола Моранець, о. Володимир Лотович, заст. голови;
Юрій Хиляк, Теодор Грицей, секретарі.
30 East Seventh Street, New York City.

(Дальше буде).

В СПРАВІ ЗАЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО БАНКУ.

Поклик до всього українського громадянства в Злучених Державах.

Підписаний комітет подає до загальної відомости отсе:

Світова війна спричинила, що богатства української землі звернули увагу чужинецьких фінансових кругів. Нема найменьшого сумніву, що Україна стане предметом експльоатації зі сторони всілякого рода чужинців.

Заповіджене знесенне бльокади довкруги давньої Росії приспішить сю експльоатацію. Може вийти таке, що розпічнеться торг українською шкірою.

Український емігрант, виникнений з рідної землі, повинен хоч в части запобігти сьому. Коли Україні треба буде доставити всілякого матеріялу, то хоч се посередництво повинні взяти українські емігранти в свої руки.

Зїзд Українського Народнього Комітету, що відбувся 15. і 16. січня в Ню Йорку, вибрав нас, яко „Банкову Комісію", щоби обдумати справу заложення Українського Банку, чи української „Тростової Компанії".

Члени Банкової Комісії зійшлися на нараду до Філаделфії дня 30 січня с. р. та рішили:

Що Український Банк в Злучених Державах не повинен бути інституцією партійною, але що до нього повинно приступити як найбільше солідних Українців, без огляду на партійні переконання.

Щоби дати змогу як найширшим верствам української іміграції стати членами Банку, ми запрошуємо отсим трудолюбивих Українців, передівсім представників українських економічних організацій, а також робітників і бізнесменів, щоби прибули на

ОСНОВАТЕЛЬСЬКІ ЗБОРИ,

що відбудуться у второк дня 10. лютого, 1920, о год. 10 рано, в Українському Народньому Домі в Ню Йорку. (217 Іст 6-та ул.).

На сих перших зборах вибереться Дирекцію та зробиться приготовання до інкорпорації.

Справа говорить сама за себе, тому кождий має нагоду долучити труду і гроша до сього важного діла.

Філаделфія, дня 30. січня, 1920.

За „БАНКОВИЙ КОМІТЕТ":
Теодор Грицей, Філаделфія, Па.
о. Володимир Лотович, Бруклин, Н. Й.
Юрій Хиляк, Олифант, Па.
о. Филимон Тарнавський, Клівленд, О.
Семен Ядловський, Джерзи Сіти, Н.Дж.

НАРАДИ ЗБОРУ ЧЛЕНІВ „УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ", ПРОБУВАЮЧИХ У ВІДНІ.

(Комунікат).

По причині приїзду до Відня Президента „Української Національної Ради" д-ра Евгена Петрушевича і Державного Секретаря д-ра Василя Панейка, відбулися наради збору членів „Української Національної Ради", пробуваючих у Відні, під проводом Президента д-ра Евгена Петрушевича в днях від 9-го до 17-го грудня 1919 р.

Наради роспочав Президент др. Евген Петрушевич своїм звітом, почім др. Василь Панейко представив справу статута для Східної Галичини. Відтак, на підставі отсих звітів переведено дебату про наше теперішне державноправне становище, та в сій дебаті усі бесідники згідно ствердили, що одноцільним змаганнем всего українського народа, без ріжниці партій і области є: сполученне всіх українських земель в одній самостійній і суверенній українській державі; — що натомісць, всяке розділюванне українських земель та прилучуванне їх частин до инших держав вважають шкідним для українського державного права, як також взагалі для будучности українського народа, — та що Українці Західньої Области хочуть ділити долю з Придніпрянською Україною і з нею разом сполучитися в сій державноправній формації яку вибере собі український народ в отсій світовій війні.

Супроти послідних подій постановлено заложити рішучий протест проти декларації п.п. Андрія Лівицького і тов. у Варшаві в справі зречення Східної Галичини в користь Польщі.

Дальше, вирішено внести державно-правне застереженне проти предложеного Найвисшою Радою Мирової Конференції в Парижи статута для Східної Галичини.

ҐАЗЕТА „ВПЕРЕД" ПРО ВІДНОШЕНЄ БОЛЬШЕВИКІВ ДО УКРАЇНИ.

Львівська ґазета „Вперед", яка є орґаном галицьких українських соціял-демократів і веде виразно протибольшевицьку політику, захопилась відозвою Троцького до українського народу, в котрій він каже „Най живе сильна самостійна Україна", і помістила передовицю, в якій висловлює те своє одушевленне, хоча, вправді, кінчить її маленьким недовірєм і застереженнем.

Ми не віримо большевикам, бо знаємо, що їх цілию не є „сильна самостійна Україна", але велика московська комуна. Надія України в самому українському народі, в його зорґанізованій силі. Большевики тепер помогли Україні прогнати Денікіна, то правда, однак вони се не зробили для України але для безпеки Московщини і для того, щоби дістати з України пшеницю, уголь і зелізо. Дальша доля України залежить від неї самої; від її творчої сили для зорґанізовання й удержання державної машини своєї народньої републики.

В кождому разі цікаво дізнатись, як Галичани ставляться тепер до большевиків і тому ми отсе подаємо в цілости згадану статтю дневника „Вперед":

„ХАЙ ЖИВЕ СИЛЬНА, САМОСТІЙНА УКРАЇНА!"

„Ви станули тепер проти нас. Та колись прийде час, що потребуватимете нашої помочі. Але ми її вам не відмовимо"... Так закінчив свою заяву лідер київських большевиків Пятаков перед уступленнем большевицьких представників з Центральної Ради. А було се якраз по перемозі над урядом Керенського; се було по побіді большевиків в памятних днях падолиста 1917. року.

Богато часу минуло з тої хвилини. Неодно пережила Україна. Пережила стільки як ніодин нарід, що на руїні колишнього царату став переводити в житте клич самоозначення народів. Перейшла вона не одну тяжку пробу; поповнила не одну тактичну помилку, виявляючи за весь час своїх змагань одно бажанне: бути самостійною.

І от сьогодня, по двох роках тяжких змагань вона опинилася в такому положенню, в якому ніразу досі не була. Здана на власні сили, ніким не підпомагана, окружена зі всіх сторін ланцюхом ворожих військ, в памятнім і незабутнім чотирокутнику смерти, пережила одну з тих страшних дій, що на довгі літа, а навіть десятки літ рішають деколи про будуче. Вдруге перемайнули перед нашими очима акти далекої минувшини, повстали в нашій уяві: Переяслав, Гадяч і траґедія бендерських шляхів. Здавалося, все програне; брутальне насилле переможе раз на все найкрасший порив народу; стане повна ліквідація самостійницьких змагань...

Хто так думав, сей мало числився з дійсностю і не здавав собі справи з того, що Денікін, готовлячи могилу українській самостійности, тимсамим готовив і для себе загибіль. Що він, намагаючися знищити нашу державність, поповнює ту помилку, яка рішить не тільки про його долю, але дасть почин новому укладови на Сході Европи.

Сподівання сповнилися. Зоря Денікіна і воплоченої в ньому старої деспотичної Росії блідне з дня на день. Впав Київ, не устоявся Харків, взято Полтаву і т. д. Три головні міста, які за весь час визвольної боротьби українського народу відіграли так важну ролю, опинилися в руках побідоносної червоної армії.

Стоїмо перед фактом третьої радянської України.

І в той момент, коли комуністичні батальони посуваються щораз далі в глибину України; коли розбиваються війска найбільшого ворога України — Денікіна, военний большевицький комісар Троцький видає відозву до підчинених йому військ, яка кінчиться словами: **Хай живе сильна, самостійна Україна!**

Яка велика ріжниця в поглядах нині і тому два роки! **Яка велика зміна у відношенню до української державности зі сторони большевиків!**

Коли Київ перший раз дістався був в большевицькі руки; коли переможені війска Центральної Ради мусіли віддати столицю, тодішній командант большевицької армії, що заняла Київ, Муравйов, знав тільки одно, як донести у витальній телеґрамі Петроградови, що він скоро побачить український хліб.

Нинішний комісар Троцький, в манифестаційній формі застерігає, що червоні війска, які увійшли в межі України, несуть трудовим масам робітництва та селянства на вістрях своїх баґнетів державну самостійність.

Для нас стає одно ясне: що попередні роки богато в дечому навчили большевиків, а саме, що державна самостійність, за яку наш народ стільки боровся, се справді потреба цілого народу і тих трудових мас, для яких большевицькі війска несуть самостійність, а не капризний фантом кількох інтеліґентів, як голосили тому два роки большевицькі аґітатори, поборюючи Центральну Раду. Що знехтованне тих домагань було завсіди причиною невдач для большевиків і всіх инших, хто насильно намагався заводити свій порядок на Україні. А що важнійше, що своє поводженне большевики можуть завдячити не своїй мілітарній перевазі над Денікіном, але тій повені повстання, яка залляла всі його зади, знищила всі точки опору і внесла в денікінські ряди стільки замішання та неладу.

З новими кличами йдуть сьогодня большевики на наші землі. З кличами, які самі так ревно вже й ранійше голосили, але самі їх деколи опоганювали.

Чи і тим разом підуть вони давними стежками? Чи і тепер скінчиться на гарних словах?

Самі декларації, не поперті ділами, тут нічого не вдіють і може вдруге повториться тасама історія, що в могилу загнала гетьманщину; що не злякалась німецького пястука; що завдала смертельний удар денікінському наїздови. „Нашим завданнем є увільненне, а не закріпощенне України" — заповідає Троцький, і в тім увільненню лежить стійність української републики.

ВІСТИ ЗІ ЛЬВОВА.

Тиф у Львові.

В пятницю відбулося засіданне міської ради здоровля в справі епідемії тифу у Львові. Грізне положенне у місті представив др. Леґежиньскі, який вказав, що головними огнищами тифу є арешт при вул. Баторого, на тз. Ялівци за личаківською рогачкою і заведенне на кульпаркові. Др. Ленартович підчеркнув відносини, які панують по шпиталях, а саме недостача палива та харчів. По дискусії рішено: перенести хорих до шпиталів, уладити ізолюційний дім для тих, що опускають шпиталь, приготовити для населення міста шпиталь на 100 ліжок і віддати на ту ціль школу Ленартовича, запропонувати війску відступити казарми Фердинанда на шпиталь, запропонувати закриттє кін та шкіл, зажадати від уряду помочі для поборювання епідемії.

Подорожінне товарів у Львові.

В звязи з ріжними поголосками про події на сході підскочили в гору у Львові ціни на товари. Приміром за 1 кг. волового мяса, яке досі коштувало 2 8корон, беруть тепер продавці 32 а навіть 34 корон і заповідають покупцям, що ціни підскочуть в гору. Подорожіло також масло і яйця. За одно яйце, яке досі коштувало в вільній торговлі 2 корони, платиться від двох днів 2 корони 80 сотиків. Дорожіють також всі инші товари. За малий сотнар вугля платиться вже 60 корон.

Піднесенне чиншів на мешкання у Львові.

„Ґазета Львовска" доносить, що деякі власники реальностий почали підвисшувати нераз дуже значно чинші на мешкання на підставі поголосок про се, що має вийти закон про допущенне піднесення чиншів. „Ґазета Львовска" пише, що такий поступок є самовільним і що належить придерхуватися давних правних постанов в справі чиншу. Ледви чи ся замітка урядового часопису повздержить власників реальностий від підвисшення чиншів.

В кайданах.

Дня 2. січня вели жандарми улицями Львова якогось священика, скованого в кайдани. Транспорт сей викликував велике зацікавленне; меньші і більші ґрупи ріжних цікавих ставали на улицях та оглядали се видовище. Назвища того священика не можна було провірити.

Арештованне б. посла Тимотея Старуха.

Львівські польські часописи доносять, що в Бережанах арештовано б. посла Тимотея Старуха.

На Загальних Зборах Українського Лікарського Тов-а,

що відбулися дня 25. грудня 1919 р. у Львові вибрано слідуючий виділ: др. Іван Куровець, голова; др. Сильвестер Дрималик, містоголова; др. Іван Бережницький, касієр; др. Маріян Панчишин, господар; др. Святослав Балей, секретар; др. Єронім Малішевський і др. Олександер Барвінський, заступники. Заг. Збори рішили відновити видавництво фахового органу Товариства.

На українських полонених і інтернованих

зложили українські дівчата, що гуртуються при Братстві церкви св. Юра у Львові 600 корон.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляєсь Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1920 для членів Українського Народного Союза вже розпочалась і що в останних днях вислано на адреси ПП. Секретарів посилки календарів для слідуючих відділів:

Дня 31. січня вислано через American Railway Express Co.: Від.: 17, 20 (2 п.), 34, 38 (3 п.), 47, 53, 68, 77 (2 п.), 91 (3 п.), 94, 102 (4 п.), 103 (2 п.), 112 (3 п.), 128, 179 (3 п.), 292 (2 п.), 259 (3 п.), 336 (4 п.), 379, 384 (2 п.), 385.

Присім пригадуеть ся ПП. Секретарям дотичних відділів, що вислані на їх адреси календарі є призначені для всіх членів, котрі заплатили по 30 цнт. до У. Н. Союза в місяци грудни.

Просить ся ПП. Секретарів дотичних відділів, щоби одержані календарі роздали членам на найблизшім мітінґу, а на случай неодержаня висланої на їх адресу посилки, зголосились до дотичних урядників почтових, а колиб оказалось, що посилка затратила ся, належить про се сейчас повідомити уряд У. Н. Союза.

Гол. Уряд У. Н. Союза.

ХТО ПЕРЕМОЖЕ?

(З львівського тижденника „Земля і Воля" з 28. грудня 1919).

Сумно й невесело в нашому краю. Не малі жертви в крові й достатках довелося зложити нам на вівтар крівавої світової війни, перебути чужі й „свої", австрійські інвазії, реквізиції, вязнення й засуди. Австріяки, Німці, Москалі, навіть Турки — хто тільки не товкся в нашому краю, хто тільки не толочив наших нив, не висмоктував нас... Бачили ми й московські арешти й Талергофи, а тепер вкінци довелося нам зазнати солодощів Бугшопів, Пикулич і як іще вони там називаються.

Руїна замість відбудови, ненависть і кріва̀ва шімста замість спокою, мирної праці й лічення перебутого горя і страшних ран.

Тяжко й сумно. І не один питається з жахом, що-ж буде з нами, як переживемо ми лихоліттє, з чим вийдемо з нього? Зневіра охоплює людей, глуха розпука вдирається в душі.

Нема, думає неодин, виходу, нема ратунку, хиба... „хиба хтось нас виратує, бо самі не дамо ради". І от одні числять на якусь химерну чужу поміч, а инші пускаються берега, латинщаться, хрунять, робляться яничарами...

Темно, слітна ніч огорнула нас і, здається, ніколи вже не зобачимо світа. Одначе кажеться у нас „ніч іде і за собою день веде".

Прийде і день нашого народнього й суспільного визволення. І ніяка чужа рука не дасть нам його — воно в нас самих. Ми самі повинні дбати за себе, не оглядаючися на нікого, збирати свої сили, гуртуватися, а не розпачати. Історія за нас. Згадаймо тільки, чого лише не довелося нам перетерпіти і цілі віки напастували нас чужі наїздники, та й не зломили нас. Пережили ми вже нераз і страшні розгроми, коли, здавалося, покривала нас живцем гробова дошка згадаймо хочаб татарські наїзди, Берестечко, коли чужинецьке панство, подібно теперішнім імперіялістам, співало нам вічную память. Згадаймо п а н щ и н у, страшну неволю, коли людей трактовано як худобу... Все се минулося, все пійшло в непамять.

Пійде в непамять і теперішнє наше лихоліттє. Мусить піти. Не тільки тому, що нас богато й годі нас живцем проковтнути, а й тому, що все на світі йде до красшого, до инших вільнійших відносин. Зміняються господарські відносини, а ся зміна потягає за собою суспільні і політичні зміни. Поволі розкріпощуються ся широкі верстви народні й приходять до слова.

Теперішня світова війна тільки прискорила сей розвиток.

Робочим масам уже досить поневолення й гнету. Те, що діється в далекій Московщині, є доказом сеї правди: там біднота хоче так урядити суспільне й державне життє, щоби добре було цілому народови, а не лише панам, дідичам, купцям та фабрикантам. Того самого добивається робітництво і селянство й по инших краях, навіть там, де, здавалосяб, крівава отруя імперіялізму забила паморохи робітним людям, — в Італії, Англії, Польщі і Франції.

Торжество імперіялістичної перемоги недовговічне. Правити проти волі широких верств людности тепер не дасться. Ніяка держава не встоїть тепер на самих побідних вигуках на народових святах та багнетах. Війна принесла з собою такі величезні кошти, що їх не подолає ніяка сила, орудуючи самими лиш — вязненнями й переслідуваннями.

Щоби вилічити завдані війною рани, щоби відбудувати на ново життя в краю, потрібні инші способи правління. А вони тільки одні і є — воля народови, воля робочим людям.

Цілий світ повний тепер сього домагання міського й сільського робучого люду і нема сили, щоби стала тому на перешкоді.

Наша справа тісно звязана з світовим визвольним рухом, вона нерозривна його частина. Се повинно додати нам духа в недолі. Ми не самотні. Ми частка великої родини пригноблених і угнетених, які стремлять до народньої і господарської свободи. В дожиданню сього „слушного" часу світового соціялістичного братерства й волі кріпім свої сили, гуртуймо їх, звязуймося в організації.

Перемога буде по нашому боці!

З КАРПАТСЬКОЇ (УГОРСЬКОЇ) УКРАЇНИ.

Автономна директорія розпочала вже своє урядованнє в Ужгороді (Унґварі). Її склад був уже раз поданий, але не докладно, тому повторяємо його ще раз. Предсідателем є **д-р Г. Жаткович,** а членами **д-р Юл. Бращайко, о. Ав. Волошин, д-р Юл. Гаджеґа і д-р Е. Торонський.** Москвофіли дуже невдоволені нею і в своїм орґані обчисляють, кілько директорія вибере за один рік платні. За ту платню можна би оплатити 70 учителів з теперішним „жалованієм". Чиж не шкода отже, що вона не припала їх аґентам? Тоді вони певно не жалували-б учителів і полишили-б їх при теперішній платні, про якої реґуляцію ведуться власне наради. Досі побирали учителі 240—270 К. місячної платні. Новий проєкт визначає найнизшу платню 600 К.

Невдоволеннє з директорії виявляють москвофіли не тільки в пресі, але й на вічах, які далі скликують і на яких виступають як бесідники „опитні" в таких справах галицькі кацапи з Лемківщини, яких називають там зі словацька „вандровніками" (себто пройдисвітами). На вічу в Мстичеві, що відбулося дня 4. грудня, між рядом резолюцій, знаних уже й з инших віч, ухвалено й дві нові:

1) Народне віче в Імстичеві протестує проти насильного назначення правительством директорії і вважає його нарушенням автономії тому, бо іменем народу може говорити тільки інституція вибрана народом, а такою являєтся Пентральная Народная Руская Рада", вибрана народними делеґатами 9. жовтня, 1919.

2) Народне віче в Імстичеві протестує проти насильного введення руського язика в наших школах і домагається науки російськими учителями на россійскомъ литературномъ языкѣ.

Значить, якби до директорії були увійшли д-р А. Бесскид і А. Гагатко та як би заведено російську мову в школах, усе було би в порядку і не було би ні насильства ні нарушення автономії, а так — дрожи Византіє! Відрадною признакою імстичівського віча було хиба те, що на нім явився з Унґвару також один народовець, який у бесіді представив докладно ріжницю між Українцями та Москалями. Як би на кождім вічу являлись такі бесідники і то по кількох, тоді народ пізнав би швидко москвофільських дурисвітів.

Отсе зогиджуванне москвофілами рідної мови, знане добре і в Галичині (язик пастухов і свинопасов"!), **доводить до таких неприродних прояв, як розписанне конкурсу на учителя в селі Шишлівцях, коло Унґвара, з зазначенням, що викладовою мовою в школі буде мадярська, а українська буде уділювана тільки яко предмет!** Ось як „твердорусскость" доводить до винародовлення..

Та проте галицькі москвофіли стоять ще сильною ногою в угорській Україні. Саме тепер усунено мадярських суддів у Береґсасі через те, що не хотіли складати присяги републиці і держали невинних людий по арештах. Організацію суда п о р у ч е н о — москвофілови, д-ру К. Могильницькому. Можна собі представити, як він його зорганізує.

Щоби швидше зрусифікувати український народ, москвофіли стараються засипати його своїми „іздініями". Від кількох місяців розкидають по школах „Русскій Букварь", составленний по Вахтерову подъ редакціей проф. Б. В. Морковина". Тепер розкидають „Сказку о царѣ салтанѣ", А. Пушкіна та „Сказку объ Иванѣ царевичѣ, жаръ птицѣ и о сѣромъ волкѣ", а друкують: „Сколько человѣку земли надо" Л. Толстого та „Карпаторусскій Календарь". Про організацію та продаж українських видань, хочби тих, що повиходили у Відні та Празі, не чути нічого, а вони певно не були-б там зайві.

Розпорядок, силою якого заведено в школах викладовою мовою — українську, проти чого протестують москвофіли, звучить:

Ч. 1134. Управам шкіл. — Правила про викладову мову в Карпатській Руси.

На основі генерального статута Карпатської Руси належить у всіх школах, як народних так і середних, учити по руськи. В школах, в яких учать иншою мовою, належить учити руської мови яко обовязкового предмету... Сей розпорядок належить точно і строго виповняти.

Ужгород, 24. листопада 1919. — За генерала по приказу цив. нач. **В. Пешек.**

Тепер повинно правительство покликати окрему комісію, до якої входили би й галицькі Українці і яка занялася би уложенням та друком шкільних підручників, бо без них годі порядно вести науку. Підручники мусять бути відмінні від галицьких у дечім, відповідно до місцевих потреб, але при помочі галицьких, буковинських і державних українських буде можна їх легко і швидко зладити. Язиковий і фолькльорний матеріял до них можна буде взяти з праць В. Гнатюка та І. Верхратського.

Дня 15. січня 1920 р. відкрила шкільна управа в Унґварі безплатні курси для учительок-фреблівок. Курс буде тревати 6 місяців і всі, що скінчать його, подістають дипльоми. На курсі буде 20—25 слухачок. Записуватись можуть дівчата, що скінчили виділову або міську школу, мають 17 літ і предложать свідоцтва моральности, здоровля, та мають музикальний слух і знають по українськи. Замісцеві учениці будуть поміщені в інтернаті учитель. жіночої семинарії за відповідну платню, що для бідних буде знижена.

Таксамо 15. січня отворяються три-місячні вечірні курси для жінок, старших понад 15 літ, на яких будуть викладати потрібні науки про фізичне вихованнє дітий, та учити теоретично і практично ріжних домашних праць. Виклади будуть відбуватись від 7—9 години, пять разів у тижни.

Тепер розписаний конкурс на учительські посади в тих округах Марамороша, в яких нема Румунів (Довге, Волова й Густ). Просьби з документами висилати на руки інспектора Емануїла Карпинця в Довгім.

Незадовго прийде на чергу упорядкованнє церковних справ в угорській Україні. Сими днями виїхав до Праги унґварський крилошанин д-р Юрій Шуба для переговорів про церковну автономію. Добре було би, щоби угорсько-українська церква стояла в певній звязи з галицько-українською, як се було довший час по прилученню Галичини до Австрії. Се вийшло би обом провінціям на користь та змiцнило би значно повагу нашої церкви.

Від 1. січня 1920 р., стають греко-католицькі свята в угорській Україні державними і в них не буде можна ні працювати, ні відбувати ярмарків, як було досі. — В.

(„Вперед").

СКАНДАЛ!

(З львівського українського дневника „Вперед").

В четвер відбувся у Львові з клепарівського шпиталю похорон б. члена Київської Центральної Ради полковника Льва Гана.

Похорон був заповіджений на 3-ту годину пополудни. Перед означеною годиною зібралася численно львівська громада, щоби віддати належну честь покійникови та відвести його на місце вічного відпочинку.

Та якеж було здивуваннє а заразом грозою проймаюче огірченне присутних, коли зпід віка домовини побачили — цілком наге тіло покійника без білля або хочби якогонебудь покривала!

А прецінь примітивним обовязком заряду клепарівського шпиталю було віддати власне убраннє полковника та похоронити його по людськи!

І щойно перед самим похороном, на енерґічне домаганне присутних, щоби віддано власну одіж полковника і похоронено його як слід — принесено чуже цілком, брудне як ніч та знищене білє і якусь подерту австрійську блюзку і штани. А що найхарактеристичнійше — згинули десь вифасовані для помершого чоботи!

Можна представити собі слушне огірченне присутних, огірченне тим більше оправдане, що заряд шпиталю заздалегідь обіцяв, що видасть відповідні до похорону зарядження.

І видав зарядження, — щоби тіло полковника похоронити цілком наге!...

Скандал бо інакше годі напятнувати нам таке поведеннє!

З БУКОВИНИ.

Справа черновецького університету. — Концерт співачки Лопатинської. — Нагінка на українську церкву. — Смерть учителя Гр. Ільницького.

Свого часу писали ми, що румунські власти перевели цілковиту румунізацію черновецького університету, наслідком чого більшість професорів залишила давні свої посади і виїхала до Відня. Та вже тепер бачить румунський уряд невластивість свого кроку. Присутний в Чернівцях міністер др. Ністер мав заявити, що уряд згодився признати для університету переходовий реченець, а що професорських місць нема ким обсадити, виїде до Відня делеґат др. Гамбурґерб. щоби намовити бувших професорів до повороту.

Дня 19. грудня відбувся в Чернівцях концерт відомої співачки Ф. Лопатинської. Велика саля музичного товариства була набита битком. У великому числі явились теж чужинці.

По школах, ріжних інституціях забрались румунські власти до чищення православної церкви із всякого українства. Насамперед прогнали українського архимандатора. Укінчених богословів не висвячують, хоч як потрібні православні священики. В Чернівцях примірoм є тільки один український православний священик, та й тому заборонено голосити проповіди по українськи. Коли уряд довідався, що консисторія урядує теж по українськи і видає „Листок розпорядків", зажадано від консисторії, щоби вона на будуче урядувала по румунськи а, як хто не розуміє, то по німецьки. Крім сего весь український текст шестого числа „Листка розпорядків" сконфісковано.

Дня 6. грудня відбувся похорон старшого учителя Григорія Ільницького. Покійний тішився великим поважаннєм серед народу. В похороні взяла участь українська молодіж, богато товаришів та приятелів покійного.

Д. ДОРОШЕНКО.

УГОРСЬКА УКРАЇНА.

(Дальше).

Як ми вже згадували, часи коло 1848 року і скоро потому були добою найбільшого підйому національного і взагалі умового руху серед угорських Українців. Які-ж люди були представниками того руху, які думки, які ідеї висловлювали вони, в яку форму ті думки вбирали? Придивимось трохи до сих людий.

Одним з перших угро-руських діячів, які виразно і свідомо стали насаджувати на Угорській Руси московську мову в письменстві, був свящ. Іван Раковський (1815—1885). Від 1844 до 1850 р. був він віце-ректором Унгварської семинарії, а потім кілька років перекладчиком „Вістника державних законів" на українську мову, де замісць української завів він чистісіньку московську мову. Одночасно почав він видавати „Газету церковную", про яку один з авторів, що писали про Угорську Русь, каже, що „от этого изданія такъ и вѣяло духомъ православія и благорасположенія къ Россіи". Він видав у Будапешті „Грамматику русскую" Духновича, змінивши без дозволу автора правопись книжки, „на основаніи чисто-русской ороографіи", чим Духнович був дуже обурений. В усій своїй літературній діяльности Роковський доводив, що угорські Русини й Москалі — се один народ, і що на Угорській Руси українством і не пахне.

Тільки що згаданий Олександер Духнович (1803 до 1865), священик, був великим добрдієм сиріт і бідних дітей; але разом з тим він займався і літературою, склав „Букварь", молитовник „Хлѣбъ Души", далі — „Короткій землепись", „Литургическій катехизисъ", альманах „Поздравленіе Русиновъ на 1851 и 1852 года", драму „Добродѣтель превышаетъ богатство", „Сокращенную грамматику русскаго языка" і т. и. Щоб показати, яка то була „русская" мова Духновича, про яку він щиро думав, що так само балакають і пишуть в Москві і Петербурзі, наведемо уривок із зложеного ним „Русского маршу":

Русски дѣти, вамъ свѣтаетъ,
Ужъ зорничка всходитъ вамъ,
Слава мати васъ витаетъ
И зоветъ къ своимъ рядамъ.
Ноже хлопцы въ разъ
Поставайте въ Божій часъ,
Скоро, скоро подъ знамя
Ставайте въ Боже имя,
Летите на славы дворъ,
Ставайте въ разъ подъ прапоръ.
Бодро, крѣпко, храбро, сильно,
Ржавый въ руку берьте зброй,
Безустрашно и правильно
Отважно грядьте на бой і т. д.

Співробітником Духновича був другий священик Олександер Павлович, який писав страшним „язичієм" ріжні статті, вірші, оди. От, наприклад його „Новая ода къ старой реверендѣ":

Реверенда! Ты старый, ты вѣрный другъ [мой
Двадцать пять годовъ жили мы въ купѣ!
Жаль! Ты пойдешь ужъ въ заслуженный [покой,
Увы! Какъ горько мнѣ при сей то разлукѣ!
Я долго жилъ, лѣчалъ во сладкой надѣ,
Что проброди житья бурнстое море
Лягнемъ мы разъ вмѣстѣ во одной могилѣ
Чтобъ такъ вѣрныхъ друзей было обще [горе!...
Сверхъ же того была моя ряска долга
Покрываломъ многихъ нѣжныхъ [недостатковъ,
У мня—такъ пемножко—крива одна нога,
Ряска жъ укрыла ю отъ насмѣшныхъ [взоровъ;
Сталось и то неразъ, что продерлись штаны,
Иль вставилъ я на нихъ побольшіи платки;
Она заслонила сія штановъ тайны,
Отбивъ отъ мня чрезъ то колячія шутки".

Така була мова, такий був дух того письменства, яке утворювали угро-руські прихильники „общерусского единства". Вони закладали товариства, видавали часописи, але й там віяв той же дух мертвечини й одірваности від народнього ґрунту, що був тут же у нас перед очима, як і в тих поезіях Духновича й Павловича, що ми тільки що навели. В 1851 році в Пряшеві було засновано „Пряшевское Литературное Общество", а в році 1866 в Ужгороді було заложено „Общество св. Василія Великого", де головою вибрано Добрянського, а його заступником Раковського. Воно зробилось розсадником москвофільства, за що одержувало з Росії від славянських „благотворительних" комітетів допомогу грішми й книжками. „Общество св. Василія" видавало газету „Свѣтъ", ріжні підручники, календарі, молитовники — і все такою мішаною, дивовижною мовою, яку би ні один нарід в світі не признав за свою живу мову. Другі товариства, засновані пізнійше, як от „Руская Бесѣда" в Ужгороді з 1867 року, „Общество Народный Домъ" там же, але всі вони ледве-ледве животіли серед загальної апатії угро-руського народа, який в усіх сих заходах своєї інтеліґенції не знаходив для себе ніякої реальної науки, ніякої духовної поживи. Що більше — сама угро-руська інтеліґенція, дуже нечисленна і розкидана по окремих містах, немогла задовольнятись тією стравою, яку підносили їй Духновичі, Павловичі, Гомичкови та инші; вже через мадярське письменство вона могла близше війти в стичність з загально-людською думкою і культурою. Не диво, що вона по волі й по неволі почала мадярщитись. Уже Гомичков, який 13 років редаґував газету „Карпатъ" в москвофільському дусі, так що його біограф ставив йому в заслугу (помер він у 1886 році), що „у насъ на Угорской Руси не правилась фонетическая ороографія и что у насъ нѣтъ „народовцівъ" — і сей Гомичков під кінець став мадярофілом і одержував на свою газету підмогу від мадярського уряду. А його епигони дописались в тому-ж „Карпаті" до того, що почали відрікатись навіть від спільности з „Русью" взагалі. В ч. 6 „Карпата" за 1884 рік було видруковано:

„Большекратно объявили мы уже, что мы не признаемъ какую-то политическую область въ Угорщинѣ съ названіемъ „Русь"; пусть любится „Слову"*), какъ ему угодно, но угорскіе дописователи таковымъ названіемъ дѣлаютъ намъ весьма неблагодарную услугу, такъ какъ доложеніе слова „Угорская" не въ состояніи отдалити какое-то подозрѣніе за панславизмомъ, находящееся въ словѣ „Русь", напоминающеемъ на Россію, а то и тѣмъ больше, что въ Москвѣ является временопись извѣстнаго панслависта Аксакова подъ титломъ „Русь". А мы не принадлежимъ къ сей Руси, но считаемся народомъ, принадлежащимъ къ коронѣ святаго Стефана, и въ найтѣснѣйшемъ связкѣ къ Угорщинѣ — изъ сего точки зрѣнія и не имѣемъ той амбіціи, чтобы считатися къ тѣ дописователями, которые въ „Словѣ" хотятъ представити „Угорскую Русь", которая на дѣлѣ не существуетъ и въ Угорщинѣ существовати не можетъ.

З початку 80-х років бачимо ніби якийсь зворот до народньої мови. Мадярський міністер народньої освіти звелів переглянути книжки, які вживались як підручники в угро-руських школах і наблизити їхнє „язичіє" до народньої живої мови. Наслідком того було видано „Читанку дѣля народныхъ школъ. Первый томъ. Руська азбука и перва чытанка дѣля первоѣ класы народныхъ школъ. Ведля мадярскоѣ азбуки... переробивъ Ласловъ Чопей. Во Будапештѣ, 1881" і другий том, зложений Яношем Гашпаром і виданий в р. 1883. Той же самий Ласлов Чопей видав р. 1883 „Русько-Мадярский словарь", в передмові до якого перший раз на Угорській Руси поставив тезу, що „руський языкъ є самостоятельный, и'ен може ся держати нарѣчиемъ россійського". Може бути в звязку з сією новою течією в письменстві винник і певний рух серед угро-руського народу, — проби організації товариств для боротьби з піяцтвом і для розумної розваги, що почали засновуватися за приводом ужгородського Українця Івана Колесаря.

Але угро-руські москвофіли не вважали свою справу за програну. Вони заложили в 1885 році в Ужгороді двох-тижневик „Листок" під редакцією свящ. Ев. Фенцика, в чисто обєдинительному дусі. Що-до мови видавці у „Воззваніи къ подпискѣ" заявили: „языкомъ нашимъ будетъ общепринятый литературный русскій, образованный на основаніи церковно-славянскаго. Всякую путаницу и мѣшанину въ этомъ взглядѣ бросимъ прочь; послану цѣль наша: образовати, називати, а не путати, мѣшати и разрушаниї".

„Листокъ" провів боротьбу проти народньої мови, проти українства. Один вигляд українського фонетичного правопису примушував сих засліплених людий тремтіти, і в своїх писанях вони нераз виступають проти фонетики, наче проти якоїсь найтяжшої небезпеки для „русского" народа. „Листокъ" виходив до кінця 90-х років, коли упав серед загальної байдужности й апатії.

З того часу, як на Угорщині в 1867 році заведено конституційний лад і почав істнувати угорський сойм, угорські Українці майже ніколи не посилали туда депутатів, які-б виступали під національним українським прапором. Навіть коли в посли проходили не чужинці, Мадяри або Словаки, а свої-ж таки Українці, вони вписувались до мадярських партій в соймі і публично виступали як Мадяри.

Так в 1905 році до реформованого угорського парляменту всі мадярські „інородці" — Словаки, Серби, Румуни — не вважаючи на правительственний терор, зуміли вислати більш 20 своїх послів, які склали в соймі коаліцію, котра впливала на політику і зменшувала мадярську перевагу. Вислали й Українці своїх представників: священиків Михайла Артима й Андрія Дудича та суддю Юрія Негребецького. Але всі вони вписались до мадярських соймових клубів!

Тоді як угорські і галицькі москвофіли, піддержувані певними кругами в Росії, невпинно вели свою пропаґанду на Угорській Руси, ширячи погляди про „єдність Руси" від Карпатів до Урала, про однаковість „рускої" мови, Українці і в Галичині і в наддніпрянській Україні звертали дуже мало уваги на своїх закарпатських земляків і не робили скільки-небудь серіозних спроб завязати постійні і тривкі відносини з ними. Заняті своїми власними справами вони не могли, а часом і не уміли підійти до угро-руських земляків. Ті взаємини, які були між угорськими й галицькими Українцями на полі шкільництва, коли Галичане вчились в угро-руських школах (як, наприклад, Могильницький, Головацький, Пелеш, Сембратович), і навпаки, перервались з 1867 року, коли на Угорщині почалась мадяризація школи, а знов у Галичині — польонізація.

(Дальше буде).

ПИСЬМО З ХОЛМЩИНИ.

Теперішний слотняний рік дуже богато приніс шкоди для селянина: картофлі, а радше вся ярина вимокла, так що й найти трудно. Більша половина людей сидить без хліба, а особливо ті, які приїхали з Росії на свої руїни. Без хат на дворі сидять бідні, голодні і холодні. Купилиби яку хатину, або хліба — та не має гроший. Ходять як тіни по селах, де так не знищено і просять куска хліба. Другий може й купивби, та заборонено продавати. Епідемія не уступає. Люде побачили, що так жити тепер не можна, стали гуртуватися. Відкрили свою крамницю, де одержують продукти першої потреби по дешевший ціні.

СПИС
померших в таборі полонених в Пикуличах.

1. Кіт Марко, Іванівка, Скалат.
2. Гаврилюк Павло, Самбір.
3. Хомішак Андрій, Дубляни-Кранцберґ, Новий Самбір.
4. Возьний Франко, Струсів, Теребовля.
5. Паньків Іван, Більче, Борщів.
6. Воробець Семко, Плитовиці, Перемишль.
7. Сидор Іван, Хоробрів, Сокаль.
8. Котінер Мозес, Лозва гор., Старий Самбір.
9. Хамусяк Пилип, Бортники, Бібрка.
10. Сенишин Василь, Рудки, Жидачів.
11. Тишовницький Василь, Синевідсько вижне, Сколе.
12. Ткач Михайло, Долішна, Вовча, Старий Самбір.
13. Форгач Микола, Жабє, Косів.
14. Сосновський Пилип, Чониж, Камінка струмілова.
15. Пріць Гринько, Грушовичі, Перемишль.
16. Марущак Петро, Підгайці.
17. Корнаковський Микола.
18. Ґереба Петро, Гусятин.
19. Романовський Микола.
20. Грищанько Дан., Кропивники, Добромиль.
21. Мельник Станислав, Коломия.
22. Вовчук Іван, Маріямпіль.
23. Ямнюк Іван, Броди.
24. Вушко Лука, Яворів.
25. Сорока Онуфер, Делтів, Станиславів.

ПОЛЬСЬКІ „ПРОТЕСТИ" В ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ.

Віче в Богородчанах в справі приналежности східної Галичини

скликало місцеве польське населеннє в числі 50 осіб. По рефераті візвано до внесення письменного протесту з підписами. Очевидно протест підписали всі, не виключаючи й 6-літних дітий... Що більше! Комітет взивав мальчиків, щоби підписували імена несвідомих місцевих українських громадян. І так на „протесті" находяться підписи Українців, які навіть не знали про ніяке віче.

Ось як виглядають у правдивому світлі „протести".

Аґітація в Бучачи.

З Бучаччини доносять нам, що по всіх селах повіту ксьондзи й пани ширять аґітацію за прилученнєм східної Галичини до Польщі в той спосіб, що посилають аґітаторів по селах, які вимушують від селян підписи під „протестом".

20-ЛІТТЄ НАЦІОНАЛ-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

Дня 26. грудня 1899 р. зїхалися були до Львова видатнійші члени народовецької партії і деякі з партії радикалів на нараду в цїли заснowання нової політичної партії. Ся партія мала обдумати способи спільної оборони національних прав Українців в Австрії, супроти польської шляхти і буржуазії в Галичині на виборення політичної волі і самостійности українському народови. Ініціяторами сього зїзду були радикали. Під кличем національної автономії бажали вони злучити всі кляси української суспільности в Галичині в один табор.

Так повстала українська національ-демократична партія. Останні події найбільше її діткнули. **Вона крім тижневика „Український Голос" в Перемишлі не має тепер ніодної часописі, бо „Діло" і „Свобода" досі замкнені. Велика частина її членів приступила до трудової партії.**

(„Вперед").

КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК У ЛЬВОВІ.

Львівський „Вперед" пише:

Краєвий Союз Господарських Спілок у Львові, вул. Зімовича ч. 20, відновив свою діяльність перервану через 8 місяців в наслідок спечатання бюра польською жандармерією. Так як досі, Союз буде дбати про заосмотрення наших рільників, господарських Спілок і організацій Сільського Господаря в усе в господарстві рільному і домашньому потрібне. В тій цілі Союз утримує на складі у Львові і в своїх Віддїлах в Стрию, Перемишлі і Коломиї рільничі і ремісничі знаряди і машини, господарські вози, насіння, зелізні вироби. Він продукує відомі з доброти ковальські серпи, плуги з деревляними грядїлями і плужки. Його змагання буде обслужити як найскорше своїх відборців, дати їм товар як найліпший та можливо недорогий. Досі наші рільничий загал щиро попирав Союз і допоміг йому з малих початків розвинутися в могутню торговельну організацію, якої загальний оборот виносив в минулому році понад 50 міліонів корон, а товаровий понад 11 міліонів корон. Тепер Союз бажає поширити дальше свої агенди, тож мусить фінансово скріпити основи Товариства, тому являєть ся потреба значного побільшення його удїлового капіталу. Всякий товар піднісся незвичайно в ціні, через що засосмотрене магазинів в подрібний на весну товар вимагає міліонових сум, дати їх Товариству може тільки наш рільничий загал, зьокуючи свій гріш в удїлах Союза та на його щадничих книжечках. Корисно з сего подвійна: від зложеного гроша платить Союз звисокий процент а придбавши товар доставить його своїм членам по приступній ціні і в добрій якости. Наші суєдні потворили численні торговельні організації з десятками і сотками міліонів кацїйного капіталу, на які нас тепер може не стати, тому можна надїятися, що наша суспільність у своїому добре зрозумілому інтерес підїпре, бодай загальна Союза до одної вищого народного господарства, яке так дуже потерпіло через довголітню страшну війну.

ЧИСТОТА ДІТОЧИХ ЗУБІВ.

Щоденне полоканнє зубів відграє велику ролю в життю шкільної молодїжи. Як лише зуби зачинають гнити, то негайно треба дитину віддати в опіку компетентного дентиста. Знов як зуби в деяких дітий не сходять ся добре, їх також ще можна направити. Однак сього треба доконати ще в молодім віці дитини.

Віднедавна деякі знавці голосять, що добре було б, якби родичі (крім щоденного полоскання діточих зубів) також віддавали їх до чищення компетентному дентистови або гігієністови і то бодай кождого третього або шестого місяця і сим способом охоронити зуби своїх дітий від псутя.

Треба сподїватися, що в будучині опіка над зубами шкільних дітий не лише в містах але й на провінції буде забезпечена. Не було нічого важнійшого для жовнірів в окопах від зубної обслуги полевими дентистами у Франції і других краях. В многи містах у Злучених Державах вже є заведена зубна обслуга для шкільних дітий. Тепер стоїть справа провінції. Невжеж наші шкільні діти на провінції — будучі горожани і впрязі потреби оборонці нашої републики — не дістануть такої обслуги?

Призвичаюванне шкільної молодїжи до щоденного чищення зубів повинно бути одним з цїлинів науки про здоровлє в кождій школі. Кожда дитина повинна мати свою зубну щіточку і сейчас по їдженню, раз або два рази на день, чистити свої зуби.

Зубна щіточка повинна бути добра, щоби щітина з неї не вилазила, і лише такої треба уживати. Зуби треба чистити дуже старанно в кождім кутику, бо в противнім разі се не приносить великої вартости.

ВОЄННІ ШКОДИ В ГАЛИЧИНІ.

На підставі обчислень краєвого уряду відбудови, шкоди наслідком воєнних випадків обіймають 17,224,000,000 корон. Найважнійшу рубрику становлять забудування, яких ушкодження, разом з внутрішною обстановою обіймають суму 7 і пів міліярда корон. Дуже поважні є також шкоди в лісах в сумі півтора міліярда корон. Несповна по півтора міліярда корон виносять шкоди в рільничому живому та мертвому інвентарі, великому і середньому промислі й торговлі. Дотичні числа не вичерпують усіх шкід.

В статистиці не узгляднено воєнних чинитьб, які виносять міліярди. Галицька шляхта напевно почислила собі як слід свої втрати, але що дістане бідне населення?

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сїй рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклинів).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаємо).

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на кораблі кілька годин денно при легким занятю, нехай звернеть ся до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich Street, New York, N. Y. 124—

Пошукую своїх краянів АНДРІЯ ДМИТРИШИНОГО, АНДРІЯ ФАТИРИГА І МАРІЮ СЕДОРОВИЧ, з села Райтаревич, повіт Новий Самбір, Галичина. Хтоби про них знав або вони самі, зволять зголосити ся до: SOFIA SZKWIRKO, 2387 W. 7th St., Cleveland, Ohio. 15-17

Пошукую СТАХА НАКОНЕЧНОГО, з села Торки, повіт Перемишль, Галичина. Послідними часами перебував в Акрон, Огайо. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: JOHN BUKSA, Box 274, Yorkville, Ohio. 13-15

Пошукую МИХАЙЛА ПЕТРІВ, з села Дибринів, повіт Рогатин, Галичина. Має перебувати в Тонаванда, Н. Й. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: WASYL PILUTA, 1118 Rear Ave., Pittsburgh, Pa. 13-15

Пошукую свого мужа НИКОЛУ КУДРИЧ, з села Ботівка, повіт Бороня, Галичина. Давніще перебував в Нортгемптон, Па. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: KATARYNA KUDRYCZ, Star Route, Hudson, N. Y. 14-16

Пошукую свого брата ІВАНА БОРАКОВСЬКОГО, з села Корнилівка, повіт Калуш, Галичина. Перебував в Бруклині, Н. Й. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: STEPHANIA PRZENDZIEMIRSKA 571 Hazard St., Palmerton, Pa. 14-6

Пошукую свого брата ОЛЕКСУ МАРХЕВКА, з села Загаїць, пов. Підгаєці, Галичина. Має перебувати в Канаді. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: NICK MARCHEWKA, 20 Weir Lane, Wilkes Barre, Pa. 14-16

ІВАН БІДА, родом з Боратина, хай зголосить ся в справі спадковій по бл. п. Семені Мулик, до його брата: THEODORE MULYK, 35 St. John St., Detroit, Mich. 14-17

Людмила Мацієвич, жена отця Мацієвич, пошукує своїх кревних: НИКОЛУ ПАВЛЮКА і ВОЛОДИМИРА ГРИГОРЦЯВА, котрі походять з Коломийщини, Галичина. Є для них важні гроші з краю. Хтоби про них знав або вони самі, зволять зголосити ся до: NIKIFOR DEMKIW, 226 French St., New Brunswick, N. Y. 14-16

Пошукую ПАРАНЬКУ І ТАНЬКУ СЛУКА, з села Турийка, повіт Рогатин, Галичина. Має для них важну відомість зі старого краю. Хтоби зволить зголосити ся до: ANASTASIA POCZAJ, 1890 Proctor Street, Detroit, Mich. 13-15

Пошукую ФЕДЯ ПРИДИВУС, з села Бринець-Церковних, повіт Бібрка, Галичина. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: PETER BOZYCHOWSKY, 83 Perine Street, Auburn, N. Y. 13-15

Де є ДАНИЛО СУЗАНСЬКИЙ? Пошукує його Розалія Олеська, замужна Рудніцька, в дуже важній справі. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: ROSALIA RUDNICKA, P. O. Box 269, Leatsdale, Pa. 13-15

Де перебуває тепер ОЛЕКСА ПАХОВЧИШИН, з села Вочевич, повіт Дрогобич, Галичина. Девять літ тому перебував в Дєсподж. Хтоби про него знав або він сам зволить зголосити ся до: HRYN PACHAWKA, 212 Lombard Street, Philadelphia, Pa. 15-17

ГАФІЯ БУНДЗЯК, членкиня віддїлу 262-го в Нью Гейвен, Конн., просить отсею дорогою свої Товаришки і знакомих щоб прийшли її віддати бо лежить хора, під адресою: HAFIA BUNDIAK, 260 Everit Street, New Haven, Conn. 15-17

ПОТРЕБА спільника до малярського бізнесу з капіталом найменше $200.00. Сї гроші принесуть великий прихід. Хтоби, має охоту научити ся малювати і бути добрим артистом, то має добру нагоду научити ся. Просить ся писати по близші інформації до: Mr. WM. F. CHARNECKY, 147 4th Ave., Room 318, New York, N. Y. 12-15

НОВІСТЬ! Вже вийшла з друку ілюстрована книжка з точним описом найбільшого на цілий сьвіт міста Ню Йорку. Хто не бачив сего міста, то хай купить собі наю книжку. Дуже інтересна і цікава. Друкована на добрім папери і коштує лише 50 ц. 3 штуки за $1.00 з додатком мапи Галичини в український мові. Треба агентів. 15вн19

INTER SALES CO., Dept. S., Sta. D., Box 122, New York, N. Y.

НОВИНКИ.

Син сенатора засуджений.

Суд в Лос Анджеліс, Каліфорнія, заслав молодого Гарія Ню, з Індіяни, на десять літ тяжкої тюрми за убийство дівчини, його коханки.

Мещерський приїзджає до Америки.

Евдокім Мещерський, архиєпископ православної церкви в Америці, утік з большевицької Росії і находиться в дорозі до Злучених Держав. Православні Росіяни, що доси підлягали юрисдикції архиєпскопа Олександра Немоловського, дуже радіють з приводу задуманого прибуття архиепископа Евдокіма, бо вважають його збавителем розбитої тепер православної місії в Америці.

40.000 виїзджає до Польщі.

Читаємо в недїльнім нюйорськім „Таймс-і" телеграму з Гартфорд, Конн., в котрій говориться, що після заяви польського консуля в Ню Йорку, 40.000 Поляків вибирається до старого краю з Америки. Агенти корабельні кажуть, що на всі запити, чому вони виїзджають до старого краю, іміґранти заявляють, що тому, бо тут не мож дістати горівки... — Консуль заявляє, що вже не буде принимати просьб о видачу пашпортів, аж доки не справиться з тими, що вже одержав.

В Юнґставн підносять робітникам платню.

Зелізна фабрика в Юнґставн, Огайо, піднесла з початком лютого платню своїм робітникам о 10%.

В Шікаґо заборонено похорони.

Задля великого числа жертв інфлюенції комісар здоровля в Шікаґо заборонив справляти помершим публичні похорони. Не вільно помершого брати до церкви або денебудь до публичного місця, але впрост з ложа смерти на цвинтар і там до домовини. Не вільно робити жадних процесій або збиратися коло катафальку помершого. Се розпорядженнє обовязує аж до відкликання.

52.000 виеміґрувало до Канади.

Канадійські іміґраційні власти подають, що за останний рік до Канади прибуло зі Злучених Держав 25.000 осіб, які осіли на фармах. Крім них других 27.000 осіли по містах. Всі іміґранти з Злучених Держав привезли зі собою 18,419.406 долярів.

Форсованнє большевизму.

Як большевицькі ґазети форсують большевизм, може посвідчити телеґрафічна новинка в нюйорській ґазеті „Русскій Голос". Сюди прийшли були дві телеґрами: одна доносила, що червоні війска зближають до Одеси, а друга, що 20.000 осіб утікло з Одеси. З тих двох телеґрам редактор „Рускаго Голоса" зробив одну і подав її в такім виді: „20.000-ная красная армія" зближається до Одеси.

Скликаннє сойму Альберти.

Провінціональний сойм Альберти буде скликаний 17. лютого. Сойм має взяти під розвагу три пекучі справи, які не ждуть проволоки. Має полагодити справу правительственної політики в наводнюванню провінції, справу зелізниць і вкінци прогібіційне питанне. Рішенне останної точки пійде правдоподібно по лінії референдума. Сойм дасть слово населенню провінції, аби воно висказалося, що думає про прогібіцію.

Альберта проти загального страйку.

Альбертійська Федерація Праці відкинула пропозицію, аби робітники вийшли на 48-годинний загальний страйк, протестуючи проти засуду віннипеґського робітничого провідника Росселя. Федерація приняла однак резолюцію, що робітництво буде всіми силами опиратися введенню в життє якогонебудь закона, що забороняв би робітникам страйкувати.

Депортованнє чужинців з Канади.

Військові канадійські власти оповіщають, що від часу завішення оружа з Канади депортовано більше чим 1.000 ворожих чужинців, по більшій части Німців і Австрійців.

Грецький князь оженився з американською богачкою.

Грецький князь Фристофор, молодший брат бувшого грецького короля Константина, оженився минувшої суботи в Швайцарії з панею Лідс, Американкою, що в 1908 році повдовіла, одержавши по своїм мужу 14,000.000 долярів.

20-літний оженився з 32-літною.

20-літний Лоренс Гемілтон, син богатого американського купця, що є спільником банкира Моргана, оженився тайно з 32-літною Гертрудою Воррен, вдовою. Родичі Лоренса, почувши про вчинок свого сина, відреклися його, і кажуть, що доти не будуть признаватись до нього, доки він не розведеться. Але молодий Гемілтон не з тих, щоби слухали стародавних звичаїв. Він каже, що родичі нічого не можуть порадити, бо він любить свою жінку, хоч вона старша від нього о 12 років. „Коли чоловік не вибирає собі сам жінки, який інтерес є женитись? Я думаю, що мої родичі помякнуть, коли довідаються більше про мою жінку, а не схочуть помякнути, то я на се не пораджу". Молодий Гемілтон був ляйтнантом при американській армії у Франції, де й стрінув ся з теперішною своєю жінкою. Спізнавшись, вони і полюбились. Однак родичі не зізволяли на подружє. Тому молодий Лоренс виїхав з нареченою до Портсмут, Ню Гепшир, де закон позволяє женитись 20-літним, і там повінчались.

ШКОЛИ І ДІТОЧІ НЕДУГИ.

Розумна і симпатична кооперація дому і школи є просто необхідною, коли ходить о запобіженне поширювання дітьми заразливих недуг в громаді. Якби в громаді була розумна кооперація учителів, родичів і доглядачів здоровля, то з певностю в школах не було би заразливих недуг. Совість таксамо як і розум усіх людий, кого се обходить, є вимогою для убитку заразливих недуг.

Ні одна дитина не повинна бути свідомо виставлена на небезпеку заразливих недуг. До старших дітий, які несподівано можуть бути виставлені на небезпеку заразливих недуг, вони скоро не чіпаються. Також до тих дітий старшого віку, що попередно терпіли на таку недугу, вони скоро не чіпаються і не є для них дуже небезпечні.

Щоби школи не були центром поширювання заразливих недуг, то зараз, як лише на дітях появляться знаки діточої недуги, вони повинні бути виключені зі школи. Родичі й учителі повинні обзнакомитися з симптомами діточих заразливих недуг і вразі непевности держати діти в дома.

З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Виборчий закон до Національної Ради.

З початком марта 1920 р. відбудуться в чесько-словацькій републиці нові вибори до Національної Ради („Народні Вибор"). Тому з горячковою скоростю приготовлюється тепер виборчий закон. Він перейшов вже перший і друге читання в Національній Раді. Головні точки: В кождій громаді мають бути постійні списи виборців. До них впишеться всіх громадян чеської републики без ріжниці пола, які в день опублиновання спису виборців переступили 21 рік життя і мають хоч 3-місячне право замешкання в громаді. Виключені зі спису виборців є ті, що правосильним судовим засудом є позбавлені права свобідно розпоряджати своїм майном, попали в конкурс, або наслідком карного судового закона засуджені за такий вчинок, який потягає за собою втрату виборчого права. Одиницю творить громади, що мають більше як 5000 мешканців, політичний уряд розділить на кілька виборчих округів.

Виборча комісія має складатися з начальника громади або його заступника і з 4 — 8 членів. Ці члени мають бути заступники всіх політичних партий, що беруть участь у виборах. Вибраним може бути кождий, хто скінчив 26 рік життя.

НАДУЖИТТЯ ПОЛЬСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ НА ВОЛИНІ.

Слідчий суддя устaлив, що господарсьчий референт луцького повіту Галік ужив жандармів, приданих йому для особистого безпеченства, до самовільної „ревіндикації" від селян річий з маєтности його жінки в другім повіті і зарядив „укаранне виновників" без ніякого суду. Заступник луцького старости Пурбе провинився сим, що не слухав зарядженнь генерального комісаря в справі арендарів-кольоністів. Пурбе назвав сі зарядження неважними і казав, що сей, хто їх видав, може бути за них укараний, та на власну руку примінив до арендаторів кольоністів право про 3. сніп, яке належало примінювати лише до тих осіб, що самовільно ужиткували поле. Знову луцький староста Лада-Лобачевський запізнив проголошенне о арендаторах-кольоністах, з чого користали дідичі і побрали від сих арендаторів 3. сніп, хоч вони цілий чинш заплатили.

Слідчий суддя видалив зі служби за сі надужиття Галіна і Пурбе, а справу відступив прокураторії. Старосту Лада-Лобачевського перенесено з Луцька до другого повіту.

З СОЦІЯЛІСТИЧНОГО РУХУ.

Основні точки програми французьких соціялістів.

Французька ґазета „L'Humanite" подає чотири основні точки програми французьких соціялістів, за які вони вести-муть боротьбу:

1. Конституанта, щоби зорганізувати економічні і політичні відносини краю (а не народні збори, які збільшають власть президента републики, а скорочать власть народу);

2. Соціялізація і націоналізація, щоби найти середники, необхідні для збірного життя;

3. Допущенне народу до всіх степенів навчання — як найвисша і найвідповіднійша нагорода за жертви крови в часі війни.

4. Створення народньої оборони через введенне короткої військової служби (найбільше 8 місяців) і фізичне виховання молодіжи.

Щодо останньої точки треба додати, що основою до введення його в життє може бути проєкт, предложений соціялістами в останній палаті і опертий на даних, поставлених Жересом. „По війні — читаємо в „L'Humanite" — так як і вчас війни, соціялісти викажуть, що брехнею являються закиди, що соціялісти залишили справу народньої оборони".

Мілїон на соціялістичну пропаґанду.

Французькі товариші розвели у своїй партійній пресі енерґічну аґітацію за збиранням мілїонового фонду на соціялістичну пропаґанду. В „L'Humanite" і „La Bataille" щодня подибуємо довгі виказн зложених на сю ціль датків. Досі вже вспіли французькі товариші зібрати значні суми.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Теодор Вовчук, довголітний член дружини українського театру „Товариство Бесіда" у Львові, опісля артист львівського міського театру помер дня 4 січня 1919 р.

Романко Теодозій, четар української армії, б. ученик кіцманської гімназії. Брав участь в боях під Львовом, де був тяжко ранений. Помер в Залищиках старих в 21. році життя.

Петро Лещишин, з Золочева, помер дня 2. січня як інтернований, на тиф в таборі інтернованих в Ялівці за личаківською рогачкою у Львові.

Остап Сасик, з Борислава, помер у Камяниці на пятнистий тиф. За українських часів був він комісарем Борислава та брав визначну участь в громадянському життю.

о. Гнат Калужняцький, парох Попелів, помер дня 26. грудня 1919 р. по повороті з табору в Пикуличах, де набавився пятнистого тифу.

о. Михайло Винницький, парох з Новосілок, повіт Підгайці, помер дня 2. грудня 1919 на пятнистий тиф в 65 році життя. Похорони відбулися дня 3. грудня.

З ПОЛЬЩІ.

Заграничні довги Польщі.

Один з англійських часописів подає цифрові інформації заграничних довгів Польщі:

1. Умова на доставу военного матеріялу французьким урядом, заключена на протяг 3 літ а підписана 23. цьвітня м. р. Загалом 100,000.000 фр. на 6 проц.

2. Умова з „Compagnie Francaise d'Orient" на доставу 75.000 пар черевиків, підписана 17. мая м. р. Одна пята загальної суми 950.000 фр. — т. е. 190.000 фр. — платна готівкою, прочі чотири пяті на 5 проц. Виміна: 100 польських марок за 45 франків.

3. Умова з фірмою: „C. Chaplus et Winoler Freres", на доставу волокнистих товарів, підписана 7. червня м. р. Загальна сума виносить 5,000.000 фр. на 5 проц.

4. Умова з французьким урядом на доставу военного матеріялу, підписана 21. мая м. р., Загальна сума виносить 4,600.000 фр. на 6 проц.

5. Умова „П. У. З. А. П. П." з фірмою „С. Кац" в Парижі, на доставу 80.000 пар чоботів, підписана дня 15. серпня м. р. Загальна сума 3,698.235 фр.

6. Умова з американським урядом (Американська харчева місія), підписана 30. липня м. р. (пятьпроцентові скарбові бони), на загальну суму 30,-000.000 дол. Ціль: достава харчів для населення в Польщі.

7. Умова з американським урядом, підписана 2. липня м. р. покінчена 2. вересня м. р. Ціль: достава харчів. Загальна сума 1,250.000 дол на 5 проц.

8. Умова з фірмою „Ді Балдвін Локомотів Моркс" на доставу зелізничого матеріялу, підписана 19. липня м. р. Загальна сума 6.975.000 дол. на 5 проц.

9. Умова з „Ліберти Стіл Продукт Кэмпани", підписана 25. червня м. р., в цїли закупу краму для Польщі в Европі, північній та полудневій Америці, Китаю, Японії і Мексику. Загальна сума 5,000.000 дол.

10. Умова з І. Ємульським, підписана 21. червня м. р. в цїли затягнення польським урядом 5-процентової позички в сумі 100,000.000 дол.

11. Умова з англійським урядом, підписана 21. серпня м. р. на доставу зелізничого матеріялу, аптичних матеріялів, харчових середників. Загальна сума 929.000 ф. шт. на 5 проц.

12. Умова з фірмою „La Societa per Commercia Italo Pollaco", підписана 2. липня м. р. на доставу волокнистих товарів. Загальна сума 5,560.000 лірів.

13. Умова з голядським урядом на доставу верхної і спідної одїжі, підписана 16. червня м. р. Загальна сума 16.500.000 на 5 проц.

Цілий довг виносити-ме 5.728,000.-000 марок.